

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie „przemian w przemyśle, rozwoju terytorialnego i odpowiedzialności przedsiębiorstw”

(2009/C 175/11)

Dnia 17 stycznia 2008 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie

przemian w przemyśle, rozwoju terytorialnego i odpowiedzialności przedsiębiorstw.

Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemysle, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 18 listopada 2008 r. Sprawozdawcą był Antonello PEZZINI, a współsprawozdawcą Bernard GAY.

Na 449. sesji plenarnej w dniach 3–4 grudnia 2008 r. (posiedzenie z 3 grudnia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 168 do 1–3 osoby wstrzymały się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Komitet uważa, że w ramach strategii lizbońskiej i göteborskiej zasadnicze znaczenie ma ożywienie lokalnych systemów terytorialnych, rozumianych jako harmonijne zespolenie struktur, infrastruktur oraz podmiotów publicznych i prywatnych, mających na celu połączenie — w oparciu o wspólną wizję rozwoju regionalnego — wysoki poziom dobrobytu i konkurencyjności z powszechną odpowiedzialnością za sprawy społeczne i ochronę środowiska. Zasadniczo jest to proces, który określa wynik szeregu interakcji w każdym z punktów danego obszaru terytorialnego.

1.2 EKES z przekonaniem domaga się podjęcia **wspólnotowej inicjatywy w zakresie opracowania założeń „społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej”**. Jednostkę taką można zdefiniować jako połączenie celów związanych z demokracją oddolną z celem rozbudzenia poczucia odpowiedzialności wśród organów administracji oraz wszystkich podmiotów publicznych i prywatnych z myślą o zintegrowanym podejściu strategicznym mającym na celu promowanie konkurencyjności lokalnych zasobów.

1.3 Komitet wnosi, by wraz z inicjatywą dotyczącą społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej **zatwierdzono europejski program działania**, który ma służyć:

- promowaniu włączenia wymiaru terytorialnego do polityki wspólnotowej, szczególnie w zakresie strategii lizbońskiej i strategii göteborskiej;
- promowaniu uwzględnienia w polityce na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym priorytetów określonych w agendzie terytorialnej i w karcie lipskiej;
- promowaniu i współfinansowaniu działań z zakresu partycypacyjnego tworzenia prognoz dla danego obszaru w celu budowania wspólnych wizji rozwoju społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej;
- uruchomieniu terytorialnych sieci doskonałości i europejskich ugrupowań współpracy poświęconych tej tematyce.

1.4 EKES wyraża nadzieję, że w ramach realizacji inicjatywy wspólnotowej dotyczącej społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej ⁽¹⁾ i związanego z nią programu działania:

- Wspólnota Europejska znacznie zmniejszy obciążenia administracyjne i biurokratyczne dla terytorialnych podmiotów

gospodarczych i społecznych, upraszczając wymogi i procedury Unii oraz stosując „otwartą metodę koordynacji”;

- państwa członkowskie będą stosować przepisy wspólnotowe w sposób jednorodny, tak by zachować jednolitość europejskiego rynku wewnętrznego;
- władze lokalne lub regionalne będą umiały w pełni zaangażować podmioty gospodarcze i społeczne oraz będą rozwijały strategię łączące współpracę, innowację i konkurencyjność;
- sektor prywatny rozwinię dialog społeczny, konstruktywny i rozszerzony na społeczeństwo obywatelskie, dotyczący wspólnych wizji antycypujących przemianę w przemyśle.

1.5 Komitet zdecydowanie popiera rozwój demokracji oddolnej, pozwalającej zaangażować obecnych na danym obszarze polityków, podmioty gospodarcze i społeczne w działania służące poprawie jakości życia oraz pobudzaniu **zrównoważonego i konkurencyjnego rozwoju społeczno-gospodarczego jednostek terytorialnych Unii**.

1.6 Zdaniem Komitetu należy poważnie zainwestować w **rozwój wspólnej kultury innowacyjno-partycypacyjnej**: wołanie o wartości demokratyczne musi wyjść od całej zainteresowanej społeczności terytorialnej i od bardzo wielu podmiotów i instytucji reprezentujących interesy różnych sektorów działalności. W tym kontekście przedsiębiorstwa powinny być postrzegane jako społeczności, które wytwarzają bogactwo dla rozwoju lepszego społeczeństwa na terenie danej jednostki terytorialnej.

1.7 Pod tym względem Komitet wyraża nadzieję na szybkie zrealizowanie oświadczenia Rady Europejskiej z 13 i 14 marca 2008 r. w sprawie z jednej strony znaczenia szczebla lokalnego i regionalnego dla wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy, a z drugiej strony znaczenia rozwoju zdolności zarządzania jednostką terytorialną u wszystkich lokalnych i regionalnych komponentów życia politycznego, gospodarczego i społecznego na szczeblu lokalnym i regionalnym.

⁽¹⁾ Por. pkt 1.2.

1.8 Komitet żywi przekonanie, że należy uczynić z Europy **biegun doskonałości w dziedzinie rozwoju społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej** ⁽²⁾, czerpiąc m.in. z pozytywnych doświadczeń związanych z systemem EMAS i społeczną odpowiedzialnością przedsiębiorstw, poszerzając ramy odniesienia o wymiar terytorialny w celu zapewnienia, że wspólne dziedzictwo odpowiedzialności stanie się stałym elementem **działalności przedsiębiorstw**. Przedsiębiorstwa powinny mieć możliwość korzystania z systemów sieci i klastrów oraz powinny być w pełni zaangażowane w makroekonomiczny proces strategicznego rozwoju terytorialnego.

1.9 W szczególności Komitet uważa, że mikroprzedsiębiorstwa i małe **przedsiębiorstwa** oraz szerokie i znaczące inicjatywy w zakresie gospodarki społecznej powinny mieć możliwość korzystania z pomocy i doradztwa oraz z lepszego dostępu do kredytu i mikrokredytu. Ma to posłużyć rozwojowi zarządzania przedsiębiorstwem w sposób respektujący środowisko naturalne, specyfikę lokalną i mieszkańców danej jednostki terytorialnej.

1.10 Zdaniem Komitetu inicjatywa wspólnotowa dotycząca odpowiedzialnej społecznie jednostki terytorialnej oraz związany z nią plan działania powinny jednocześnie promować zorganizowany dialog społeczny w terenie, jak również zachęcać do bliźniaczej współpracy między instytucjami lokalnymi, szczególnie w skali transgranicznej. Celem jest osiągnięcie, dzięki silniejszym partnerstwom, globalnego potencjału administracyjnego, umiejętności i wyników przez samorządy terytorialne o różnych poziomach kompetencji i często wzajemnie ze sobą konkurujących.

1.11 Komitet podkreśla wreszcie wagę tego, by systemy wieloszczeblowego sprawowania rządów zapewniały wysoki poziom koordynacji, tak by na szczeblu lokalnym uniknąć podziału elementów zintegrowanych w ramach wspólnego rynku, a także fragmentacji i dyskryminacji terytorialnej, które jeszcze bardziej osłabiłyby europejską gospodarkę na rynkach światowych.

2. Wprowadzenie

2.1 Na konferencji poświęconej dialogowi terytorialnemu, zorganizowanej w dniu 4 marca 2008 r. przez prezydencję Rady UE, uznano za priorytet w dziedzinie polityki spójności rolę społeczności lokalnych i regionalnych w realizacji celów odnowionej strategii lizbońskiej.

2.2 W niniejszej opinii Komitet zmierza do określenia wzajemnych relacji między szczeblem terytorialnym a podmiotami politycznymi, gospodarczymi i społecznymi w związku z wdrażaniem strategii lizbońskiej i rozwojem gospodarki opartej na wiedzy i konkurencyjnej zarówno na rynku wewnętrznym, jak i światowym.

2.3 Punktem wyjścia jest udoskonalenie przewidywania zmian gospodarczych, społecznych i ekologicznych oraz organizacji podmiotów, które przyczyniają się do tworzenia „**społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej**” ⁽³⁾, oraz określenie zakresu odpowiedzialności przedsiębiorstw, administracji, partnerów społecznych i wszystkich stron, które przyczyniają się do podniesienia konkurencyjności jednostki terytorialnej, dążąc

jednocześnie do osiągnięcia dynamicznego, solidarnego i spójnego europejskiego modelu społecznego ⁽⁴⁾.

2.4 Gospodarka terytorialna, zależnie od jej struktury, może w mniejszym lub większym stopniu podlegać międzynarodowej konkurencji gospodarczej. Ponadto wskaźnik PKB (lub wartości dodanej) nie odzwierciedla już poziomu zamożności danej jednostki terytorialnej, i to z dwóch powodów. W tym kontekście Komitet z zadowoleniem przyjmuje wydaną ostatnio przez Komisję Zieloną księgę w sprawie spójności terytorialnej zatytułowaną „Przekształcenie różnorodności terytorialnej w siłę” ⁽⁵⁾, która będzie przedmiotem innej opinii.

2.4.1 Po pierwsze, rozdzielane dochody z pracy i z kapitału oraz podatki odprowadzane przez ukierunkowane na rynek siły wytwórcze nie w całości trafiają do jednostki terytorialnej, w której zostały wytworzone — istnieje mianowicie zjawisko „eksportu” zasobów.

2.4.2 Po drugie, co jeszcze ważniejsze, jednostki terytorialne są zależne również od innych zasobów niż tylko tych pochodzących od sił wytwórczych (pensje pracowników sektora publicznego, emerytury, dochody niepochodzące z pracy zarobkowej, wydatki turystów, dochody osób pracujących gdzie indziej, świadczenia społeczne inne niż emerytury itd.).

2.5 Wachlarz instrumentów zarządzania czy instrumentów wspierających strategię polityczne i programy rozwoju zrównoważonego, dostępnych zarówno organom rządowym, jak i przedsiębiorstwom, jest coraz szerszy i bardziej szczegółowy, a opiera się na następujących elementach.

2.5.1 Przepisy

- dyrektywy i rozporządzenia w zakresie ochrony środowiska;
- systemy zarządzania środowiskiem;
- certyfikat ISO 14000 i wytyczne zawarte w ISO 26000;
- normy BS OHSAS 18001/2007, czyli normy bezpieczeństwa w miejscu pracy;
- rozporządzenie EMAS;
- audyt społeczny (SA8000);
- „zielone zakupy” i „zielone” zamówienia publiczne;
- analiza cyklu życia produktów;
- zintegrowana polityka produktowa.

⁽⁴⁾ „(...) europejski model społeczny powinien zapewniać wszystkim obywatelom Europy poczucie istnienia demokratycznego, ekologicznego, konkurencyjnego i solidarnego obszaru, w którym następuje integracja społeczna i panuje dobrobyt” (opinia EKES-u w sprawie: „Spójność społeczna: wypełnić treścią europejski model społeczny”, Dz.U. C 309 z 16.12.2006, s. 119).

⁽⁵⁾ COM(2008) 616 wersja ostateczna.

⁽²⁾ Tamże.

⁽³⁾ Tamże.

2.5.2 Struktury

- klastry, okręgi przemysłowe, bieguny konkurencyjności lub doskonałości oraz parki technologiczne;
- plany działania w ramach agendy lokalnej 21;
- regionalne lub lokalne centra monitorowania wpływu rozwoju na jednostkę terytorialną;
- lokalne stowarzyszenia przedsiębiorców;
- wsparcie na zarządzanie terytorialne z Europejskiego Funduszu Społecznego;
- europejskie ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT), nowe instrumenty wprowadzone rozporządzeniem (WE) nr 1082/2006 z 5 lipca 2006 r. ⁽⁶⁾;
- platformy zajmujące się analizą i prognozowaniem („foresight”);
- partnerstwo publiczno-prywatne (PPP).

2.5.3 Porozumienia

- inicjatywy w zakresie „flexicurity” ⁽⁷⁾;
- odpowiedzialność społeczna przedsiębiorstw;
- zorganizowany terytorialny dialog społeczny;
- bilans lub rachunkowość dotyczące środowiska;
- sprawozdawczość dotycząca rozwoju zrównoważonego;
- instrumenty planowania i programowania terytorialnego;
- terytorialne bilanse ekologiczne;
- terytorialne porozumienia społeczno-gospodarcze (pakty terytorialne, porozumienia ramowe itd.);
- specjalne strefy ekonomiczne zgodnie z ograniczeniami przyjętymi przez politykę konkurencji ⁽⁸⁾.

2.6 Zdaniem Komitetu należałoby bardziej ugruntować, zintegrować i skoordynować stosowanie tych instrumentów legislacyjnych, regulacyjnych i dobrowolnych w celu zapewnienia koordynacji różnych celów, różnych poziomów uczestnictwa, aby uzyskać wyraźne, skuteczne efekty, do których przyczynią się wszystkie zainteresowane strony.

⁽⁶⁾ Lista państw członkowskich, które dostosowały swoje prawodawstwo, by umożliwić realizację EUWT, jest dostępna na stronie Komitetu Regionów (rubryka: Działalność i imprezy).

⁽⁷⁾ W celu wskazania i wykorzystania w praktyce, przy wsparciu partnerów społecznych, nowych obszarów o wysokim potencjale zatrudnienia.

⁽⁸⁾ Por. rozporządzenie (WE) nr 450/2008 z 23 kwietnia 2008 r. (Dz.U. L 145 z 4.6.2008).

2.7 Spójność terytorialna — w rozumieniu karty lipskiej ⁽⁹⁾ i agendy terytorialnej Unii Europejskiej z roku 2007, w sprawie których Komitet miał możliwość się wypowiedzieć ⁽¹⁰⁾ — coraz bardziej zyskiwała na znaczeniu, mając na celu:

- większe zaangażowanie podmiotów reprezentujących szczebel lokalny;
- powiązanie trwałego i zrównoważonego rozwoju z koniecznością podniesienia poziomu konkurencyjności Europy, za pośrednictwem inwestycji w dziedzinę o większym potencjale wzrostu;
- uzyskanie synergii i komplementarności między obszarami polityki wspólnotowej;
- opracowanie lepszych mechanizmów zarządzania ⁽¹¹⁾.

2.8 Agenda terytorialna stanowi strategiczne ramy ukierunkowujące politykę rozwoju terytorialnego poprzez realizację strategii lizbońskiej i goteborskiej.

2.9 W swej opinii w sprawie zarządzania terytorialnego przemianami w przemyśle ⁽¹²⁾ Komitet wskazał, że „tożsamość lokalna bądź regionalna jako jakość stanowi połączenie przynależności do całokształtu wspólnych wartości, uznania tych wartości oraz zdolności uczuciowego utożsamiania się z nimi w kontekście wspólnej wizji przyszłości”. Położył również nacisk na zintegrowane podejście terytorialne i strategię zarządzania na rzecz rozwoju społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej. Według Komitetu strategia taka powinna w szczególności obejmować:

- stałą poprawę charakterystyki i potencjału terytorialnego systemu produkcyjnego pod względem wiedzy, kompetencji oraz innowacji;
- rozwój sieciowych struktur terytorialnych dla sektora publicznego i prywatnego;
- wysoki stopień rozwoju zrównoważonego pod względem ekologicznym i społecznym;
- skuteczne i skonsolidowane procesy tworzenia, rozpowszechniania i obiegu wiedzy, informacji, a także ustawicznego kształcenia;
- sporządzanie „społecznych bilansów terytorialnych”;
- analizy porównawcze zrównoważonych systemów terytorialnych przeprowadzane przez same podmioty społeczne.

⁽⁹⁾ Por. Karta lipska na temat zrównoważonych miast europejskich z dnia 25 maja 2007 r.

⁽¹⁰⁾ Por. opinia w sprawie agendy terytorialnej, Dz.U. C 168 z 20.7.2007, s. 16–21.

⁽¹¹⁾ Por. opinia w sprawie: „Zarządzanie terytorialne przemianami w przemyśle: rola partnerów społecznych i wkład programu ramowego na rzecz konkurencyjności i innowacji”, Dz.U. C 318 z 23.12.2006, s. 12–19.

⁽¹²⁾ Por. poprzedni przypis.

2.10 Tego rodzaju inicjatywy wymagają od władz lokalnych, regionalnych, krajowych i europejskich nie tylko **wysokiego stopnia koordynacji**, by mogła powstać synergia i by nie dochodziło do dublowania pracy oraz braku spójności, ale także:

- **zaawansowanych struktur kształcenia i szkolenia**, których celem będzie przedstawienie funkcjonalnych rozwiązań wobec wymagań związanych z rozwojem gospodarczym opartym na wiedzy i konkurencyjności;
- **działań** rozwijających zdolności administracyjne instytucji i stowarzyszeń;
- **zintegrowanej polityki terytorialnej**, która będzie w stanie odpowiednio wykorzystać potencjał rozwojowy na poziomie lokalnym i zwiększy zdolności przystosowawcze do innowacji i zdolności antycypowania;
- **dialogu społecznego** skonsolidowanego na poziomie regionalnym i lokalnym ⁽¹³⁾, jako kluczowego elementu zapewniającego **optymalizację korzyści związanych z antycypowaniem przemian przemysłowych** i rynkowych, a także z tendencjami panującymi w dziedzinie szkolenia i kształcenia zasobów ludzkich;
- **wspierania zaangażowania społecznego przedsiębiorstw** poprzez dobrowolne przyjęcie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw jako ich wkładu w rozwój zrównoważony;
- **udoskonalenia systemu zintegrowanego wieloszczeblowego zarządzania** społecznie odpowiedzialną jednostką terytorialną ⁽¹⁴⁾, definiowaną jako jednostka terytorialna, które skutecznie łączy wystarczający poziom dobrobytu z obowiązkami wchodzącymi w zakres odpowiedzialności społecznej.

2.10.1 W procesie tym ulegają wzmocnieniu również kompetencje i zdolności decydentów politycznych lub administracyjnych pozwalające stworzyć warunki dające poczucie pewności, konieczne do przyciągnięcia zrównoważonych inwestycji na dany teren i powstawania mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw w warunkach trwałego rozwoju.

2.11 Komitet nadał szczególne znaczenie procesowi, dzięki któremu dana jednostka terytorialna może się określać jako **społecznie odpowiedzialna jednostka terytorialna** ⁽¹⁵⁾.

2.11.1 Takim mianem można nazwać jednostkę terytorialną, która opierając się na demokracji uczestniczącej, z powodzeniem uwzględni aspekty społeczne i ekologiczne w decyzjach gospodarczych, wypracuje modele i wartości mające na celu dodanie bodźca konkurencyjności oraz dobre praktyki i stałą interakcję między wszystkimi zainteresowanymi stronami celem zwiększenia innowacyjności i konkurencyjności.

⁽¹³⁾ Por. opinia w sprawie komunikatu Komisji „Restrukturyzacja i zatrudnienie — Antycypacja i towarzyszenie restrukturyzacji na rzecz poprawy zatrudnienia: rola Unii Europejskiej”, COM(2005) 120 końcowy, Dz.U. C 65 z 17.3.2006, s. 58–62.

⁽¹⁴⁾ Por. opinia w sprawie komunikatu Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego dotyczącego strategii tematycznej w sprawie środowiska miejskiego, COM(2005) 718 wersja ostateczna — SEC(2006) 16, Dz.U. C 318 z 23.12.2006, s. 86–92.

⁽¹⁵⁾ Zob. nowa strategia Rady — dokument 10117/06 z 9 czerwca 2006 r., pkt 29 i 30. Por. również punkt 1.2 niniejszej opinii.

3. Demokracja oddolna służąca konkurencyjnemu i zrównoważonemu rozwojowi

3.1 EKES uważa, że w celu poprawy jakości życia oraz **konkurencyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego jednostek terytorialnych Unii**, należy rozwinąć demokrację oddolną, angażującą istniejące w terenie podmioty polityczne, gospodarcze i społeczne. Te różne podmioty publiczne i prywatne powinny wspólnie zająć się słabymi i silnymi stronami danej jednostki terytorialnej oraz perspektywami rozwoju przedsiębiorstw i zatrudnienia.

3.2 Formy i procedury **demokracji oddolnej**, jako fundamentalnego filaru europejskiego systemu sprawowania rządów, różnią się wprawdzie znacznie w zależności od kontekstu krajowego, jednak powinny opierać się na następujących zasadniczych elementach:

- **proces koordynacji między podmiotami, grupami społecznymi, instytucjami** w celu osiągnięcia celów przedyskutowanych i skoordynowanych w ramach zorganizowanego dialogu oraz odpowiedzialności indywidualnej i zbiorowej przez partnerów społecznych, a w szczególności z udziałem przedstawicieli pracowników i stowarzyszeń przedsiębiorców;
- **stosowanie zasad** pomocniczości, spójności terytorialnej oraz demokracji uczestniczącej, zgodnie z zapisem w traktacie lizbońskim;
- **harmonijna organizacja struktury wieloszczeblowego zarządzania**, tak aby zapewnić spójność z jednej strony poziomów decyzyjnych znajdujących się najbliżej obywatela, a z drugiej zadań politycznych, gospodarczych, społecznych i dotyczących środowiska naturalnego najbardziej charakterystycznych dla kompetencji i specyfiki poszczególnych jednostek terytorialnych, zgodnie z krajowymi i europejskimi ramami, stosując otwarte podejście oparte na współpracy i koordynacji, a także dążąc do osiągnięcia synergii między różnymi szczeblami;
- **rozwój terytorialnej „społeczności uczącej się”** (*learning community*), oparty na zdolności samooceny i ciągłego korygowania celów i strategii rozwoju lokalnego oraz na wzmocnieniu powszechnej, wszechstronnej kultury innowacyjności;
- **wypracowanie wspólnej, powszechnie podzielanej i wybiegającej w przyszłość wizji** relacji między lokalną gospodarką i lokalnym społeczeństwem w celu:
  - określenia specyficznych zasobów jednostki terytorialnej;
  - dokonania oceny wyzwań i zagrożeń konkurencji ze strony innych jednostek terytorialnych;
  - zbadania szans wejścia na rynki krajowe i międzynarodowe;
  - poszukiwania metod i środków pozwalających na rozwiązanie konkretnych problemów jednostki terytorialnej dzięki wykorzystaniu potencjału lokalnych wykwalifikowanych zasobów ludzkich;

- podejmowania decyzji wybiegających w przyszłość, mających na celu promowanie działań prowadzonych w ramach gospodarki konkurencyjnej;
- **wspieranie tworzenia i rozwoju terytorialnych rad społeczno-gospodarczych** lub analogicznych instrumentów ⁽¹⁶⁾ istniejących już w niektórych państwach członkowskich jako instytucjonalnych partnerów procesu podejmowania decyzji i działań na szczeblu terytorialnym, dysponujących prawem inicjatywy i kontroli wdrożonych środków;
- **przyjęcie zaawansowanych instrumentów partycypacyjnego zarządzania terytorialnego**, takich jak e-administracja, wspólne analizy SWOT ⁽¹⁷⁾, wspólne prognozowanie (*foresight*) ⁽¹⁸⁾, upowszechnienie mechanizmów EMAS ⁽¹⁹⁾ wykorzystywanych w sektorze publicznym i prywatnym, przyjęcie standardów odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw, techniki benchmarkingu, tablice wyników dotyczące otwartej koordynacji, sieci okręgowe i międzyokręgowe ⁽²⁰⁾, rozproszone systemy uczenia się przez internet.
- **aktywna rola izb handlowych**, przemysłowych, rzemieślniczych i rolniczych, jak również stowarzyszeń zawodowych i organizacji konsumentów;
- promocja kulturalna **doskonałych ośrodków kształcenia uniwersyteckiego i optymalizacja relacji przemysłu ze światem akademickim**.

3.3 Rozwój terytorialny wymaga pełnego wdrożenia demokracji oddolnej, ale także zorganizowanego zarządzania lokalnego w celu pokierowania rozwojem ⁽²¹⁾.

3.4 Dobre zarządzanie terytorialne powinno przede wszystkim mieć na celu wspieranie, rozwijanie wszelkich, korzystnych dla obu stron, form współpracy, procesów partnerstwa między przedsiębiorstwami czy między przedsiębiorstwami a innymi podmiotami zbiorowymi.

3.5 **Demokratyczne zarządzanie terytorialne** to zdecentralizowany, obejmujący wszystkie zainteresowane strony proces decyzyjny, który według EKES-u powinien opierać się na zasadach przejrzystości i odpowiedzialności oraz na podejściu partycypacyjnym ukierunkowanym na analizę, opracowanie i wdrożenie wspólnej strategicznej wizji średnio- i długofalowego rozwoju oraz na zarządzanie nią.

⁽¹⁶⁾ Por. np. wojewódzkie komisje dialogu społecznego w Polsce.

⁽¹⁷⁾ SWOT — Strengths and Weaknesses, Opportunities and Threats Analysis (analiza mocnych i słabych punktów oraz możliwości i zagrożeń).

⁽¹⁸⁾ „Foresight is a systematic, participatory, future-intelligence-gathering and medium-to-long-term vision-building process” (Prognozowanie to systematyczny, partycypacyjny proces gromadzenia informacji o przyszłości i rozwijania średnio- i długofalowej wizji). Por. Foren: „Foresight for regional development” (analiza perspektywiczna dotycząca rozwoju regionalnego).

⁽¹⁹⁾ EMAS = Eco-Management and Audit Scheme (system zarządzania i audytu ekologicznego).

⁽²⁰⁾ Por. opinia EKES-u w sprawie europejskich okręgów przemysłowych oraz nowych sieci wiedzy, Dz.U. C 255 z 14.10.2005, s. 1–13.

⁽²¹⁾ Por. OECD Territorial Outlook 2001.

3.6 Komitet uważa, że w systemie wielopoziomowego partnerstwa konieczne jest optymalne połączenie procesów oddolnych („bottom-up”) z odgórnymi („top-down”): równowaga między tymi dwoma procesami jest w istocie niezbędnym warunkiem powodzenia.

3.7 Zdaniem Komitetu należy poważnie zainwestować w **rozwój kultury innowacyjno-partycypacyjnej**, jako że wołanie o wartości demokratyczne musi wyjść od całej zainteresowanej społeczności terytorialnej i od bardzo wielu podmiotów i instytucji reprezentujących interesy różnych sektorów.

3.8 Komitet jest przekonany, że rozwój jednostek terytorialnych Unii wymaga optymalizacji ich specyficznego potencjału dzięki skutecznym i zrównoważonym strategiom rozwoju, opartym na koncepcji „społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej”.

3.8.1 Komitet podtrzymuje swoje stanowisko przedstawione w ostatniej opinii w tej sprawie ⁽²²⁾.

4. Zaangażowanie na szczeblu wspólnotowym na rzecz urzeczywistnienia koncepcji „społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej”

4.1 EKES z przekonaniem domaga się podjęcia **wspólnotowej inicjatywy w zakresie rozwoju „społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej”**, która realizowałaby cele związane z demokracją oddolną, utrwaleniem powszechnej kultury innowacji i uczestnictwa, skutecznego zarządzania terytorialnego zgodnego z krajowymi i wspólnotowymi ramami strategii lizbońskiej, partnerstwa z udziałem wielu podmiotów i sektorów zdolnego zwiększyć atrakcyjność i konkurencyjność danej jednostki terytorialnej na rynku światowym dzięki antycypowaniu przemian w przemyśle i wykorzystaniu lokalnego kapitału społecznego.

4.1.1 Głównym zadaniem inicjatywy dotyczącej społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej jest zapewnienie koordynacji i spójności między działaniami prowadzonymi na różnych szczeblach: europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym.

4.2 Zdaniem Komitetu, wraz z inicjatywą dotyczącą społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej powinien zostać zatwierdzony europejski program działania na rzecz:

- promowania uwzględnienia wymiaru terytorialnego w polityce wspólnotowej;
- promowania uwzględnienia priorytetów określonych w agendzie terytorialnej i w karcie lipskiej;

⁽²²⁾ Por. opinia w sprawie: „Zarządzanie terytorialne przemianami w przemyśle (...)” (patrz przypis 11).

- promowania i współfinansowania działań z zakresu partycypacyjnego tworzenia prognoz dla jednostek terytorialnych;
- stopniowego wprowadzania otwartej metody koordynacji i wsparcia dla wdrażania instrumentów demokracji oddolnej;
- wspólnego monitorowania oraz koordynacji spójnego wdrażania różnych instrumentów wspólnotowych na rzecz współpracy terytorialnej, w szczególności EUWT ⁽²³⁾;
- utworzenia przy Komisji międzywydziałowej jednostki koordynacyjnej na rzecz rozwoju terytorialnego, której zadaniem byłoby opracowanie i realizacja strategii informacyjnej i komunikacyjnej dotyczącej społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej;
- rozwoju stosowania instrumentów oceny oddziaływania terytorialnego przed przyjęciem środków i po ich zastosowaniu w danej jednostce terytorialnej, szczególności w stosunku do małych i średnich przedsiębiorstw;
- współfinansowania działań szkoleniowych i służących budowaniu potencjału administracyjnego podmiotów publicznych i prywatnych w terenie na rzecz rozwoju działań dotyczących społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej;
- promowania zorganizowanego dialogu społecznego w terenie, „znaku jakości społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej 21”;
- promowania i wspierania tworzenia oraz rozwoju Euroregionów ⁽²⁴⁾;
- wspierania rozwoju okręgów (i „meta-okręgów” ⁽²⁵⁾) oraz sieci okręgów w celu promowania małych i średnich przedsiębiorstw na europejskim i światowym rynku.

4.3 EKES jest zdania, że **europejskie zaangażowanie w inicjatywę dotyczącą społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej — wraz z towarzyszącym jej programem działania** — powinno obejmować i koordynować instrumenty dobrowolne i regulacyjne, przywołane w punkcie 2.7, w ramach spójnego systemu, w którym odpowiedzialność przedsiębiorstw z wszystkich branż — w tym z sektora finansowego i z lokalnego sektora publicznego — ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia celów strategii lokalnej w zakresie wzrostu i zatrudnienia w ramach strategii krajowych i strategii europejskiej.

⁽²³⁾ EUWT — instrument współpracy na szczeblu wspólnotowym, który umożliwia grupom współpracy realizację projektów współpracy terytorialnej współfinansowanych przez Wspólnotę lub działań w zakresie współpracy terytorialnej podejmowanych z inicjatywy państw członkowskich, rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 (Dz.U. L 210 z 31.7.2006).

⁽²⁴⁾ Euroregiony: struktury współpracy transnarodowej między dwoma lub większą liczbą jednostek terytorialnych znajdujących się w różnych krajach Unii Europejskiej lub krajach leżących w jej pobliżu; celem takiej współpracy jest promowanie wspólnych interesów ponad granicami i współpracy dla wspólnego dobra sąsiadujących ze sobą społeczności.

⁽²⁵⁾ Por. opinia EKES-u w sprawie europejskich okręgów przemysłowych oraz nowych sieci wiedzy, Dz.U. C 255 z 14.10.2005.

4.4 Zdaniem Komitetu w ramy te powinna zostać wpisana **odpowiedzialność społeczna przedsiębiorstw** ⁽²⁶⁾ jako element dobrowolny otwartej koordynacji — zwłaszcza jeśli chodzi o mikroprzedsiębiorstwa i małe przedsiębiorstwa, które stanowią fundament rozwoju lokalnego — wspierany i stymulowany poprzez klimat uczestnictwa i wspólną, powszechnie akceptowaną wizję.

4.4.1 Inicjatywa w zakresie społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej powinna służyć rozwojowi powszechnych wartości etycznych i osobistych w ramach **sprzyjającej innowacjom kultury uczestnictwa** zorientowanej wokół wspólnej tożsamości, która to kultura nie powinna być wyłącznym dziedzictwem przedsiębiorców, lecz winna przejawiać swą obecność i działanie we wszystkich publicznych i prywatnych elementach systemu terytorialnego oraz regionalnych i międzyregionalnych sieci i klastrów czy okręgów, służących za punkt odniesienia.

4.5 Terytorialna „społeczność ucząca się” powinna mieć możliwość korzystania z interaktywnych i interoperacyjnych, telematycznych struktur i infrastruktury, poczynając od administracji elektronicznej i platformy IDABC ⁽²⁷⁾, która zmierza do zapewniania ogólnoeuropejskich usług administracyjnych online administracjom publicznym, przedsiębiorstwom i obywatelom w celu poprawy skuteczności europejskich administracji publicznych i współpracy między nimi a zorganizowanym społeczeństwem obywatelskim.

4.6 Komitet żywi przekonanie, że należy uczynić z Europy **biegun doskonałości w dziedzinie rozwoju społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej**, czerpiąc m.in. z pozytywnych doświadczeń związanych z systemem EMAS i społeczną odpowiedzialnością przedsiębiorstw, jednak poszerzając ramy odniesienia o wymiar terytorialny.

4.6.1 Żeby proces strategicznego rozwoju terytorialnego przebiegał skutecznie, powinien on być niezależny od czynników politycznych związanych z wymianą administracji w wyborach samorządowych, zarazem jednak powinien obejmować współdziałające ze sobą, wszystkie polityczne podmioty z danego terenu (czyli to te sprawujące władzę, czy te będące w opozycji) i tworzyć dziedzictwo **ciągłości wspólnej odpowiedzialności** wyborców lub wybranych przedstawicieli.

4.7 **Mikroprzedsiębiorstwa i małe przedsiębiorstwa** powinny móc korzystać z pomocy ekspertów, co — dzięki prostemu językowi i procedurom, ale także lepszemu dostępowi do kredytów i mikrokredytów — sprzyjałoby zarządzaniu przedsiębiorstwem w sposób respektujący środowisko naturalne, specyfikę lokalną i miejscowy kapitał społeczny.

4.7.1 Przedsiębiorstwa oparte na modelu gospodarki społecznej są również powołane do tego, by przyczynić się do rozwoju społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej, gdyż sprzyjają one spójności społecznej i zrównoważonemu rozwojowi, dokonują podziału korzyści wśród swoich członków, a także opierają się na demokratycznym i partycypacyjnym zarządzaniu.

⁽²⁶⁾ Por. opinia EKES-u w sprawie komunikatu Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Realizacja partnerstwa na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia: uczynienie Europy liderem w zakresie odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw” COM(2006) 136 wersja ostateczna, Dz.U. C 325 z 30.12.2006, s. 53–60, oraz w sprawie: „Zielona księga — Promowanie ram europejskich dla odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw” COM(2001) 366 wersja ostateczna, Dz.U. C 125 z 27.5.2002, s. 44–55.

⁽²⁷⁾ IDABC = Interoperable Delivery of Pan-European e-Government Services to Public Administrations, Business and Citizens; por. opinia CESE 1610/2003.

4.8 **Lokalny system oświaty, szkolnictwa wyższego i badań naukowych** powinien zostać włączony w europejskie regionalne i międzyregionalne sieci doskonałości i kompetencji — jak to przewidziano również w programie „Możliwości” w ramach VII PR w zakresie badań, rozwoju technologicznego i wdrożeń oraz w programie „Edukacja i szkolenie 2010” — tak aby mógł zapewnić lokalnemu systemowi odpowiednie talenty i kwalifikacje, które często są trudno dostępne małym przedsiębiorstwom, lecz zarazem są niezbędne do zagwarantowania sukcesu strategii rozwoju terytorialnego.

4.9 Zdaniem EKES-u wspólnotowa inicjatywa dotycząca społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej powinna także promować **zorganizowany dialog społeczny** w terenie oraz bliźniaczą współpracę między instytucjami lokalnymi. Dzięki temu wspierano by silniejsze partnerstwa w zakresie budowania potencjału administracyjnego między samorządami terytorialnymi o różnym poziomie wydajności, a także opracowanie nowej karty 21 dotyczącej społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej, jako narzędzia wzmocnienia harmonizacji i skuteczności społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej.

4.10 Ponadto EKES wnosi, by w ramach wspólnotowej inicjatywy dotyczącej społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej przewidziano działania w zakresie oceny, benchmarkingu i monitorowania, jak również utworzenie bazy danych na temat dochodów na głowę mieszkańca na szczeblu terytorialnym oraz sporządzanie — co dwa lata — sprawozdania, które byłoby przedstawiane Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Komitetowi.

5. Zaangażowanie władz krajowych

5.1 Państwa członkowskie powinny stosować przepisy w sposób jednolity, tak by zachować jednolitość europejskiego rynku wewnętrznego, przy pomocy mechanizmów wspierających lub zniechęcających. Krajowe władze publiczne powinny między innymi:

- podejmować starania w celu wyeliminowania zbędnych obciążeń biurokratycznych i uproszczenia struktur oraz mechanizmów proceduralnych, co ma służyć uwolnieniu środków na rzecz zatrudnienia oraz zrównoważonego i konkurencyjnego rozwoju;
- uzgodnić wspólnie, w drodze konsensusu i przy bezpośrednim udziale partnerów społecznych i przedstawicieli zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego ogólne strategiczne ramy odniesienia dla rozwoju w wymiarze krajowym polityki dotyczącej społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej;
- wzmocnić ramy koordynacji i decentralizacji sektora publicznego, które wskażą na rolę i zadania dotyczące zarządzania na szczeblu centralnym, regionalnym i lokalnym;
- określić wytyczne dla polityki decentralizacji podatkowej obejmujące warunki przesunięcia między różnymi szczeblami rządów, zgodnie z wcześniejszymi wskazaniami Komitetu ⁽²⁸⁾;
- ulepszyć i zintensyfikować działalność organu zarządzającego procesem decentralizacji i sprawowania rządów na szczeblu lokalnym i koordynującego ten proces;

⁽²⁸⁾ Opinia w sprawie wpływu terytorialnego zasięgu przepisów podatkowych na przemianę w przemyśle, Dz.U. C 120 z 16.5.2008, s. 51–57.

- wyznaczyć pozycje budżetowe na rozwój zasobów ludzkich przeznaczonych do tych zadań oraz na współfinansowanie programów szkoleniowych, tworzenia sieci, interoperacyjnych urzędzeń telematycznych w skali krajowej i europejskiej;
- zapewnić spójność stosowania w skali krajowej instrumentów Interregu IV i rozporządzenia dotyczącego EUWT jako organu o charakterze transgranicznym, umożliwiając udział państw obok władz lokalnych i regionalnych w takich jednostkach współpracy terytorialnej posiadających osobowość prawną prawa wspólnotowego;
- rozwijać nowe partnerstwo między obszarami miejskimi i wiejskimi, sprzyjając zintegrowanemu podejściu w skali regionalnej i wspierając równy dostęp do infrastruktury i wiedzy;
- promować konkurencyjne i innowacyjne regionalne klastry transgraniczne, wzmocnienie transeuropejskich sieci technologicznych, transeuropejskie zarządzanie ryzykiem, wzmocnienie policentrycznego rozwoju miast, rozwój struktur ekologicznych i zasobów kulturalnych;
- zapewnić spójność i koordynację wymiaru terytorialnego sektorowych kierunków polityki, unikając wprowadzania sprzecznych ze sobą środków sektorowych, które mogą obniżyć wydajność, okazać się nieskuteczne i stwarzać trudności na danym obszarze; rozwijać instrumenty oceny oddziaływania terytorialnego (*Territorial Impact Assessment* — **TIA**) przy właściwym wykorzystaniu oceny oddziaływania na środowisko (*Environmental Impact Assessment* — **EIA** ⁽²⁹⁾) oraz strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (*Strategic Environmental Assessment* — **SEA** ⁽³⁰⁾).

5.2 Władze regionalne lub lokalne powinny:

- włączać kręgi społeczne i gospodarcze na wczesnych etapach prac nad strategicznymi projektami w zakresie rozwoju terytorialnego;
- rozwinąć wzorcowe systemy edukacji, uniwersytety i szkoły, które mają kluczowe znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego społecznie odpowiedzialnej jednostki terytorialnej;
- w coraz większym stopniu uwzględniać kryteria efektywności pod względem kosztów, jakości, rozwoju zrównoważonego — w decyzjach dotyczących inwestycji publicznych, np. w dziedzinie zarządzania usługami świadczonymi w interesie ogólnym;
- przeprowadzać okresowe oceny planów inwestycji publicznych;
- upewniać się przed rozpoczęciem projektu inwestycji publicznych, że gwarantowane są wszystkie określone w planie finansowym terminy i kwoty;

⁽²⁹⁾ Dyrektywa (85/337/EWG) zmieniona dyrektywą Rady 97/11/WE z 3 marca 1997 r. i dyrektywą 2003/35/WE z 26 maja 2003 r.

⁽³⁰⁾ Dyrektywa 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko. Jej celem jest zapewnienie, że wpływ niektórych planów i programów na środowisko zostanie określony i oceniony — w szczególności w wymiarze terytorialnym — w trakcie ich przygotowania i przed ich przyjęciem.

- zadbać o to, by pomoc zewnętrzna na finansowanie projektu inwestycji publicznych została efektywnie wykorzystana w przewidzianych terminach;
  - czuwać nad dynamiczną aktywnością MŚP na danym obszarze, gdyż tego rodzaju przedsiębiorstwa mogą zapewnić koordynację między strefami miejskimi, podmiejskimi i wiejskimi, zatrzymując w nich miejsca pracy, dochody, ludność i zasoby podatkowe;
  - wspierać na szczeblu lokalnym reinwestowanie kapitału i zysków w tworzenie grantów na projekty i na przejmowanie przedsiębiorstw lokalnych oraz w opracowywanie regionalnych instrumentów finansowych w zakresie kapitału na rozwój i kapitału podwyższonego ryzyka, nie zakłócając funkcjonowania jednolitego rynku;
  - minimalizować dystans między miejscem przeznaczenia wpływów z podatków od przedsiębiorstw a obszarem, na którym zostały wygenerowane, a zatem nie przesuwać tych wpływów na szczeble wyższe niż terytorialny, nie zakłócając koniecznej redystrybucji w ramach solidarnej systemu podatkowego;
  - zapewniać szkolenie lokalnych, demokratycznie wybranych polityków w dziedzinie aktualnych mechanizmów planowania terytorialnego, dotyczących usług świadczonych w interesie ogólnym i infrastruktur wspierających gospodarkę, w celu nowoczesnego zarządzania zrównoważonym rozwojem przedsiębiorstw.
- 5.3 Priorytetowe działania władz lokalnych lub regionalnych powinny dotyczyć wymiany dobrych praktyk, sieci międzyregionalnych oraz wdrażania odpowiednich mechanizmów przewidywania umożliwiającego określenie wspólnej i powszechnie podzielanej wizji.

6. Zaangażowanie przedsiębiorstw na rzecz przedsiębiorstwa odpowiedzialnego za swoją jednostkę terytorialną

6.1 Zdaniem Komitetu przedsiębiorstwa powinny — unikając równocześnie dodatkowych obciążeń biurokratycznych i proceduralnych — przyczynić się do ożywienia systemu terytorialnego, którego są siłą napędową i integralną częścią:

- sporządzać sprawozdania dotyczące swoich dobrych praktyk socjalnych, ekologicznych i lokalnych (społecznych) oraz wprowadzać instrumenty mogące określić poziom odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstwa;

Bruksela, 3 grudnia 2008 r.

Przewodniczący Europejskiego Komitetu
Ekonomiczno-Społecznego
Mario SEPI

Sekretarz Generalny Europejskiego Komitetu
Ekonomiczno-Społecznego
Martin WESTLAKE

7. Praktyczna realizacja w terenie: przykłady doskonałości

7.1 Różne inicjatywy i kierunki polityki europejskiej wprowadzono w życie w celu zmierzenia się z wyzwaniem, jakie stanowi społecznie odpowiedzialny rozwój jednostki terytorialnej w Unii Europejskiej, oraz w celu zwiększenia pozytywnej widoczności wymiaru terytorialnego w obszarach polityki wspólnotowej. Wiele przykładów tych inicjatyw znajduje się na stronie internetowej komisji CCMI (http://www.eesc.europa.eu/sections/ccmi/index_fr.asp), gdzie zawarte są również informacje dotyczące wysłuchania zorganizowanego 25 września 2008 r. w Lille w ramach przygotowań do sporządzenia niniejszej opinii (por. rubryka poświęcona niniejszej opinii).

APPENDIX I

to the opinion on „Industrial change, territorial development and responsibility of companies”

(CCMI/055)

Report on the hearing held in Lille on 25 September 2008, at the headquarters of the Nord-Pas de Calais Regional Council

Under the French presidency of the European Union, the European Economic and Social Committee's Consultative Commission on Industrial Change (CCMI) and the Nord-Pas de Calais (NPdC) Regional Council organised a hearing on Industrial change, territorial development and responsibility of companies (subject of the opinion for which this is the appendix), which took place in the regional council's hemicycle. The hearing was attended by over 90 key guests from 12 European countries and high-level local and regional bodies, both public and private, together with representatives from three of the European Commission's directorates-general.

With the participation of the regional council president, Daniel Percheron, the CCMI president, Joost van Iersel, the study group president, Martin Siecker, the rapporteur, Antonello Pezzini, and the co-rapporteur, Bernard Gay, promoter of this important initiative, a wide-ranging and animated debate was held on regional and local development, governance, the revitalisation of production, the need for shared views of future trends, sectoral and inter-sectoral prospects for the growth of competitive employment, and mechanisms for active democracy through the development of a participatory culture in an area successfully combining an adequate level of wellbeing with the duties which are an integral part of social responsibility.

In our globalised economy, territorial development and industrial change are closely connected and interdependent. The opinion aims to take a territorial approach to assessing the prospects for socio-economic change, focusing primarily on the development strategies designed by local and regional bodies and on the centres of competence set up by private and public stakeholders. The analysis thus focuses on the regions' capacity to cope with and adapt to irreversible changes through collective responsibility-sharing systems, taking into account the concept of corporate societal responsibility.

NPdC is considered a region with a rich fund of experience in these fields and the CCMI therefore asked it to cooperate in organising a hearing in Lille. The two organisations pooled their resources with a view to taking stock of the experiences of regional development stakeholders and noting their proposals for harmonious regional development.

Listening to the problems, solutions and experiences outlined by the most qualified representatives of the „real world” in the NPdC region (businessmen, presidents of business clubs and hubs of competitiveness, trade unions and representatives of the social economy, universities, the professions and public administration at various levels) and the wide-ranging exchange of ideas which ensued led to the identification of innovative strategies and key priorities which, alongside the generous hospitality of the NPdC regional council and the friendly relations established during the hearing, forged strong contacts with a profound impact on the CCMI's work.

APPENDIX II

to the opinion on „Industrial change, territorial development and responsibility of companies”

(CCMI/055)

Various European initiatives and policies have been launched to address the challenge of socially responsible regional development in the EU and to give increased, positive visibility to the territorial dimension of EU policies:

- **Lille-Kortrijk-Tournai — Eurometropolis (France-Belgium):** Eurometropolis is the first significant example of a European Grouping of Territorial Cooperation (EGTC). It was launched on 28 January 2008 and comprises 14 partners — four in France (central government, Nord-Pas de Calais region, Département du Nord and the Urban Community of Lille Métropole) and 10 in Belgium (the federal government, region of Flanders, the French-speaking Community, provinces and joint municipal authorities). Equally important was the establishment in the 1990s of the **Transmanche Euroregion**, comprising the English county of Kent, the French Nord-Pas de Calais region and Belgium, in a network useful for identifying cooperation projects, thus maximising the capacity to take action in the EU's 2007–2013 programming period.
  - **Bilbao Metropoli 30:** The process of revitalising the Bilbao metropolitan area was launched in the early 1990s with a public-private partnership involving over 80 public and private bodies, over 30 associated bodies and 17 international networks. It was based on a joint strategic plan and a shared vision of the territorial, economic, social, environmental and cultural development needed to transform the metropolitan area — and by extension the entire Basque Country — into one of the most advanced and competitive areas in Europe.
  - **ALSO — Marche region:** The ALSO project (Achievement of Lisbon and Gothenburg Strategy Objectives) has been developed by Italy's Marche region, together with numerous partners, including local and regional authorities, development agencies and universities from various EU countries, in the context of the INTERACT programme. Its ultimate aim is to orient territorial cooperation towards achieving the objectives of the Lisbon and Gothenburg Strategies.
  - **Metropolis Hamburg — interregional cooperation:** Partnership between the city of Hamburg and the regions of Lower Saxony and Schleswig-Holstein, based on voluntary cooperation between three federal states on both sides of the river Elbe.
  - **Alps-Mediterranean Euroregion (France — Italy):** This Euroregion comprises three Italian regions (Liguria, Piedmont and Valle d'Aosta) and two French regions (Provence-Alpes-Côte d'Azur and Rhône-Alpes). It is aimed at close cooperation on increasing exchanges in common areas of competence, so as to strengthen ties between the respective communities in the political, economic, social and cultural spheres.
  - **Ister-Granum:** This Euroregion is the first EGTC in central Europe. Recently formed, though based on previous cooperation schemes, the Ister-Granum Euroregion incorporates 47 local authority areas in Hungary and 39 in Slovakia. This new EGTC has about 20 joint projects in the pipeline, specifically in the fields of health systems and medical care, IT and media, tourism, and integrated transport infrastructure, particularly regarding the Danube. It is based in Esztergom, Hungary and provides for the participation of local and regional authorities solely and not of central government.
  - **Baltic Euroregion:** This partnership between the regions grouped around the Baltic Sea has existed since 1998. For the 2007–2013 programming period, the European Commission has approved EUR 75 million in financing for this Euroregion which henceforth includes parts of Poland, Sweden, Germany, Denmark and Lithuania. The Euroregion's objective is to boost sustainable development and the economic competitiveness of its constituent regions.
-